

Nr 285.

Av herr **Magnusson** i Skövde, om skrivelse till Kungl. Maj:t
angående utjämning av kostnaderna för anslutning till
rikstelefonnätet.

I en inom andra kammaren av undertecknad förlidet år avgiven
motion anförde jag bland annat följande:

»För vårt land med dess stora, delvis ännu glest och otillräckligt befolkade
vidder utgöra tillräckliga och goda kommunikationsmöjligheter en nödvändig för-
utsättning för en kraftigare bosättning i de glest befolkade delarna — kort sagt
för vårt lands fullständiga kolonisation. Utan en tillräcklig bofast befolkning
förefinnas icke möjligheter att fullt utnyttja de naturrikedomar vi äga, särskilt
i odlingsjord och skogar men även av metaller, vattenkraft och dylikt. Goda
eller åtminstone tillfredsställande kommunikationer äro därjämte en nödvändig
betingelse för deras trivsel och kvarboende, vilka nu befolka våra avlägsna bygder.
Mycket av den påklagade invandringen till städer och industrisamhällen skulle
kunna förebyggas genom att skapa bättre och snabbare förbindelser mellan av-
lägsna orter och hem samt landet i övrigt. Man må knappast förvånas över att
allt flera föredraga den tätare bebodda odlingsbygden framför den isolerade till-
varon ute på vidderna, och att de spridda hem, som därute finnas, ej så sällan
övergivas för inflyttning till tätare befolkade orter, även om utkomstmöjligheterna
där äro mindre. Kravet på nutida bekvämligheter gör sig överallt och med en
viss rätt gällande och bör av statsmakterna så långt möjligt och som kan be-
finnas lämpligt tillgodoses.

Det synes mig av dessa skäl vara nödvändigt, att statsmakterna för att
verksamt främja bosättningen på mera avlägsna platser ävensom för att där
kvarhålla redan bosatt befolkning måste mer än hittills sörja för upprättande av
goda och snabba förbindelser med det övriga landet, särskilt i så måtto, att kost-
naderna härför icke såsom nu ställa sig så mycket dyrare som man tilläventyrs
bor fler eller färre kilometer från större samhälle. De hittills tillämpade prin-
ciperna för statens kommunikationsväsen, särskilt *telefon*, gynna väsentligen dem,
som redan förut åtnjuta vissa bekvämligheter genom att vara bosatta i tätare bebyggda
samhällen, medan de längre bort eller avlägset boende, och som minst lika väl

Bihang till riksdagens protokoll 1917. 4 saml. 125 häft. (Nr 285.) 1.

kunna behöva telefon, endast genom en betydlig merkostnad för ledningar och deras underhåll, avgifter till växelstation m. m. kunna erhålla sådan. Detta system innebär obestriddigen en orättvisa mot avlägset boende och en alldeles given begränsning för telefonnätets utveckling. Näppeligen kan det vara så nödvändigt eller ur samhällelig synpunkt värdefullt, att telefon ställer sig billig för den, som icke ids gå över gatan eller över förstugan för att komma i förbindelse med en medmänniska, under det att telefon i många fall ställer sig alldeles för dyr för avlägset boende personer, som eljest härigenom snabbt och bekvämt kunde stå i förbindelse med yttervärlden. För uppgörande av en hel del affärer med minsta tidsspillan och än mer vid sjukdoms- eller olycksfall m. fl. tillfällen är telefon av oskattbart värde för erhållande av snar hjälp, oavsett den trevnad som en telefonförbindelse obestriddigen medför, en trevnad, som onekligen är större, ju avlägsnare man är bosatt.

Så länge abonnent, boende utom ett visst, vanligen kort avstånd från centralstation, får, såsom förut påpekats, själv bekosta och underhålla ledning och apparat, vartill i många fall kommer avgift för växelstation, blir telefonen ute i landsorten för dyr för menige man och där enbart de mer bemedlades förmån.

Såväl med hänsyn till telefonens stora praktiska betydelse såsom kommunikationsmedel, ej minst i vårt vidsträckta land, som dess i förhållande till övriga kommunikationsmedel jämförelsevis billiga anläggnings-, underhålls- och driftkostnad, förtjänar den måhända att i första hand utsträckas. En sådan utsträckning kan dock icke ernås med nuvarande taxor, utan måste en utjämning till förmån för de avlägsnare boende verkställas. Allmän anslutning till rikstelefonnätets är av stor betydelse icke blott med hänsyn till dess egen utveckling utan därjämte av stort värde för abonnenterna, ty dess fler, som äro anslutna och kunna nås med telefon, dess större gagn av abonnemanget.

Med hänsyn till den inkomst, som statsverket torde böra påräkna från sina affärsdrivande verk, är det måhända utförbart att, med bibehållande av nuvarande telefonavgifter, kunna i huvudsak upprätta och underhålla alla abonnentledningar. Att detta sistnämnda såväl med hänsyn till rättvisa och billighet som telefonväsendets utveckling är en nödvändig betingelse, synes mig uppenbart. Telefonen kan nämligen bli av mycket stort värde för att öka trevnaden och utkomstmöjligheterna å avlägsna platser. Där telefon finnes, lever man ej längre isolerad från yttervärlden, även om avståndet är betydligt. — Den rangställning vi intagit såsom telefonlandet framför andra får ej uppgivas, främst därför, att telefonen mer än i tätbefolkade länder kan bli till gagn för folk och land. Detta mål torde säkrast ernås genom att rikstelefon själv helt eller till väsentlig del drager kostnaderna för abonnentledningar och växelstationer samt deras underhåll, varigenom beredas möjligheter för den stora allmänheten på landsbygden att utan allt för betungande kostnader hålla sig med telefon. Även om en sådan anordning skulle nödvändiggöra någon höjning av abonnemangsavgifterna, innebär den å andra sidan så stora möjligheter för telefonväsendets utveckling och så ofrånkomlig rättvisa, att den synes mig böra snarast genomföras.

Frågan kräver givetvis en ingående utredning och synes mig den omständigheten, att ny rikstelefontaxa nyss blivit fastställd, icke innebära tillräckligt skäl mot en sådan utredning, dels emedan denna taxa icke tillgodoser här be-

rörda synpunkter samt en utredning kräver tid, dels ock en omläggning i angiven riktning snarast möjligt bör genomföras.»

Andra kammarens tredje tillfälliga utskott, som behandlade motionen i samband med förra årets talrika telefonmotioner, ställde sig välvillig gentemot densamma och uttalade sig i motiveringen för sitt utlåtande dels för borttagande av en del nyskapade taxeområden, dels för större bidrag till underhåll av mindre växelstationer. Därjämte uttalade utskottet att därest »ett större överskott än förut erhålles» av telegrafverkets drift, »bör åtminstone detta överskott göras tillgängligt för åstadkommande av de av utskottet förordade ändringarna». På grund av skiljaktighet i besluten kamrarna emellan föranledde utskottets förslag icke till något riksdagens beslut.

I sitt till utskottet avgivna yttrande över motionen säger kungl. telegrafstyrelsen bland annat, att »en av de ledande principerna för rikstelefonnätets utveckling är den, att allt skolat göras så praktiskt som möjligt och samtidigt så billigt som möjligt. Ur denna synpunkt utvecklade sig tidigt bland annat även den praxis, att abonnenter på landet skulle själva anlägga och underhålla sina ledningar till växelstationen». — Och i fortsättningen framhåller telegrafstyrelsen, att abonnent ute på landet äger förutsättningar att få dessa arbeten ävensom skötseln av växelstationen billigare utförda än fallet bleve med telegrafverket. Utan att bestrida riktigheten av sistnämnda, är det just emot den rådande »praxis» landsbygdens befolkning har skäl att vända sig, då just denna pålägger dem en oskäligen tunga för vinnande av telefonförbindelse gentemot dem, som bo i tätbebyggda samhällen. Och om telegrafverket vidkännes en avsevärd del av kostnaderna för abonnentledningar och mindre växelstationer, behöver därmed icke den påpekade förmånen av billigare anläggnings- och underhållskostnad bortfalla. Så länge även abonnenten får draga en väsentlig del av kostnaden och även ombestyr en stor del av arbetet, ligger i hans givna intresse att hålla den på honom belöpande kostnadsdelen — sålunda ock telegrafverkets — så låg som möjligt.

Telegrafstyrelsen gör vidare gällande, att, om telegrafverket övertager hela kostnaden för abonnentledningar och växelstationer, detta skulle helt förrycka det ekonomiska resultatet av rikstelefondriften. Enligt styrelsens egen, i utlåtandet givna utredning, skulle, om den ökade kostnaden fördelades på abonnenterna *utom* frikrets, detta innebära för dem en ökning

av abonnemangsavgiften med 14 kronor och 58 öre. Telegrafstyrelsen underlåter dock att — såsom det riktiga varit — fördela denna merkostnad på *samtliga* abonnenter, sålunda även dem inom frikretsarna, och som genom sin förmånsställning bäst kunna bära ökningen. Då skulle höjningen av avgiften givetvis blivit vida mindre per abonnent och ingalunda så hög, att den avskräckte några av de redan förut så gynnsamt ställda abonnenterna inom frikrets. Man kan sålunda dela telegrafstyrelsens mening, att genom likformiga bestämmelser och kostnadernas fördelning på samtliga abonnenter »är det möjligt, att de abonnenter, som bo på större avstånd från sina växelstationer, skulle vinna på reformen», men däremot ifrågasätta, huruvida »det är absolut säkert, att alla övriga skulle förlora högst väsentligt på densamma». Den ökade avgiften för de senare kompenserades i viss mån av fördelen att nå flera abonnenter på landsbygden, och merkostnaden blir i vart fall icke så stor, att den driver bort något större antal från abonnemang inom frikretsarna.

Man kan på goda grunder förutsätta, att en efter allt att döma ej särdeles stor avgiftsökning inom frikretsarna, vilken medförde motsvarande lättnad utom dessa, långt ifrån att »verka förlamande på den svenska telefonrörelsens utveckling» eller »verka som ett dråpslag mot densamma», skulle vara ägnad att kraftigt främja dess utveckling. Att telefonen genom en utjämning av avgifterna skulle »reduceras till en lyxinrättning, varav endast den förmögnare hade råd att begagna sig», är ett orimligt påstående, som väl i många fall särdeles väl träffar in på nuvarande förhållanden, på grund av kostsamma abonnentledningar, men vars tillämplighet efter en utjämning är utesluten.

Telefonrörelsens fortsatta utveckling bör och måste nog i huvudsak sökas på landsbygden. Att hitintills städer och liknande samhällen haft att uppvisa den relativt största abonnenttillströmningen orsakas väsentligen av de påtalade för stadsinneväanarna lika förmånliga som för landsbygden ofördelaktiga förhållandena, varigenom telefonabonnemanget varit och är för dyrt för flertalet av landsbygdens befolkning. Man torde dock kunna ifrågasätta, om ej stadssamhällena relativt snart äro bottenkrapade på telefonabonnenter och den stora ökningen måste sökas just på landsbygden. Och i vart fall är det där, som rikstelefonen har sin måhända största uppgift att fylla, nämligen vara ett relativt billigt och bekvämt kommunikationsmedel för befolkningen ute i de mer eller mindre avlägsna bygderna. Inför detta bör icke nuets ekonomiska resultat av rikstelefonverksamheten vara enbart avgörande utan därjämte, och i lika hög grad, dess sociala och

ekonomiska värde för allmänheten. En utjämning av kostnaderna torde ej heller i större mån äventyra den ekonomiska driften, ty de ökade utgifterna skulle med säkerhet komma att motsvaras av väsentligt ökade abonnemangs- och samtalsavgifter.

På grund av det anförda tillåter jag mig därför hemställa,

att riksdagen för sin del måtte besluta i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t tacktes utreda i vad mån en utjämning av kostnaderna för anslutning till rikstelefonnätet må kunna genomföras, så att avlägset boende personer må helt eller delvis befrias från skyldighet att bygga och underhålla abonnentledning samt från avgifter till växelstationer, samt att Kungl. Maj:t tacktes vidtaga de åtgärder i övrigt, som äro erforderliga för genomförande av en sådan omläggning av rikstelefontaxan.

Stockholm den 3 febr. 1917.

Karl Magnusson

fr. Skövde.
